

Pääkirjoitus:

Auto, tekniikka ja kuljetus 9/2020

Yhteiset pelisäännöt

Yhtenä takeena hyvälle yhteiskunnalle ja yritystoiminnan kannalta toimivalle ympäristölle on luottamus siihen, että kaikki pelaavat samoilla pelisäännöillä. Ei ole siis ihme, että erilaisissa kansainvälisissä, valtioita järjestykseen laittavissa mittauksissa korruptio korreloi käänteisesti yritystoiminnan toimivuuden, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin kanssa. Suomi on muuten löytynyt viime vuodet kärkipäässä juuri jälkimmäisissä tilastoissa. Torilla tavataan! Toimivat yhteiset pelisäännöt kuuluvat yhtä lailla kuljetusalalle. Tässäkin lehdessä esimerkiksi Vähälä Yhtiöiden toimitusjohtaja Ville Vähälä nostaa reilun pelin tärkeyden tapetille (s.38). Henkilönkuljetuspuolella taksialan vuoden 2018 uudistus on tehnyt reilun pelin säännöistä epäselviä. Alalla kipuillaankin tällä hetkellä yleisen ilmapiirin kanssa ja toivotaan valtiovalta lainsäädännön korjaamista ja kunnollista valvontaa pitämään huolen, että sääntöjä noudatetaan (s. 41).

Luottamus syntyy siitä, että säädökset ovat yrityksille ja yrittäjille selvät ja tasapuoliset. Tämä käy hyvin ilmi kuljetusalan päästöjen vähentämispaineissa. Uuteen, vähäpäästöisempään kuljetuskalustoon investoiminen on kallista ja yrittämisen tulee olla taloudellisesti kannattavaa (s. 36).

Kieltoja ja tukia suunniteltaessa valtion tulee olla johdonmukainen ja kaukokatseinen. Kuljetusyritysten investointipäätöksiä tehdessään pystyttävä luottamaan siihen, että investointi on järkevä hankinta tulevaisuudessakin. Kuljetusyritysten on myös helpompi hyväksyä sijoitukset kalliimpiin, päästöjä vähentäviin teknologioihin, jos pelisäännöt ovat kaikille markkinoilla toimiville samanlaiset, eikä jotkut pysty luistamaan yhteisistä velvollisuuksista ja saamaan näin kohtuutonta kilpailuetua.

Luottamuspula kansainvälisessä kaupassa voi vaikuttaa kuljetuksiinkin.

Luottamus syntyy myös siitä, että yrittäjät tietävät pelisääntöjen noudattamista seuraavan valvojan olevan ajan tasalla ja hereillä. Selkeimmätäkään säädökset eivät toimi, jos niitä ei noudateta. Ja niitä ei noudateta, jos valvonta on puutteellista. Taksialan suhteen valvonnan puutteen nähdään nykytilanteessa olevan kaiken pahan alku ja juuri. Taksitolpilla valvonta on jätetty, satunnaisten viranomaistarkastusten lisäksi, pääasiassa muille yrittäjille ja asiakkaille. Kyseessä ei ole missään mielessä terve tilanne.

Tavarankuljetuksissa valvonnan tilanne on yhtä lailla huolestuttava. Osaavan ja riittävän valvonnan puute asettaa kuljetusyrittäjät eriarvoiseen tilanteeseen, kun kaluston kunnon, kuormausten laillisuuden ja työaikalainsäädännön noudattamisen suhteen on kahden kerroksen väkeä. Yrittäminen ja työnteko hankaloituu. Luottamus rapautuu.

Yhteisiä toimivia pelisääntöjä ja luottamuksen ilmapiiriä ei pidä ottaa annettuna. On hyvä muistaa, että niiden luominen on haastavaa, eikä niistä kannata ehdoin tahdoin luopua. Esimerkkinä käyköön luottamuspuola, joka on päässyt luikertelemaan kansainväliseen kauppaan.

Pitkälti epäluottamuksesta voimansa saanut populistinen aalto angloamerikkalaisessa maailmassa nosti Donald Trumpin Yhdysvaltain presidentiksi ja käynnisti brexitin. Kauppasuhteitaja pelisääntöjä pohditaan ankarasti nyt molemmin puolin Atlanttia.

Kuka tietää, miten Ison-Britannian ja EU:n neuvottelut lopulta päättyvät. Se on varmaa, että ne ovat olleet surullista seurattavaa ja lopputulos on tuskin kovin edullinen kummallekaan osapuolelle. Britannian ja EU:n välille saataneen pakon sanelemana pian pelisäännöt, joilla edetään lähitulevaisuudessa, ovat ne sitten kauppaan mahdollisimman vähän vaikuttavat tai sitä suuresti hankaloittavat. Luottamuksen palautumisessa kestääkin pidempään.